

INSEMNARI

Tot ce privește REDACȚIA „Adeverul Literar și artistic” (corespondență, manuscrise, cărți și reviste) se trimite la ziar, pe adresa d-lui A. de Herz.

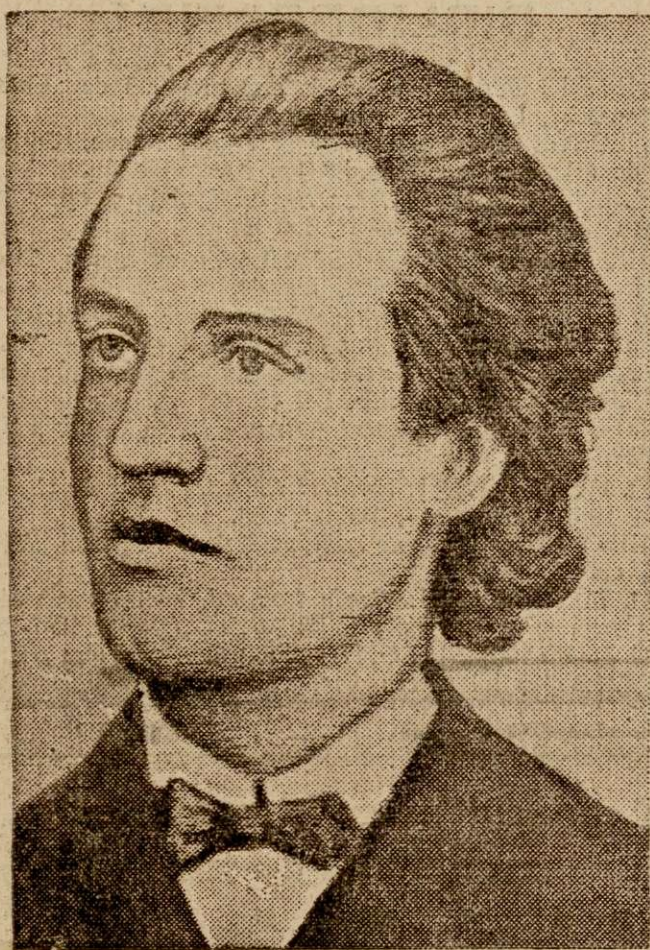
Locul și data nașterii lui Eminescu

Ziarul *Universal* din 5 Ianuarie 1925 își inaugurează pagina sa „Literară”, tipărit în cursive emoționate, următoarea senzatională veste:

„După o corespondență ce ne-a fost comunicată și care are nevoie de confirmare, s'ar fi descoperit de curând actul de naștere al lui Eminescu, precizându-se că autorul „Luceafărului” ar fi văzut lumina zilei la Botoșani. Academia Română și ministerul artelor au dator să verifice această nouă versiune, stabilind existența și autenticitatea unui asemenea act, în cazul când el a fost în adevăr descoperit”.

Deci, redactorul Paginei Literare a *Universului*, în-viță Academia și ministerul artelor să verifice această nouă versiune.

Nu mai că această nouă versiune, e veche de 33 ani, adică din 1892 și anume, decând maica Fevronia Iurașcu, dela M-reia Agafion, auzind despre cearta oamenilor de litere cu privire la locul și data nașterii nepotului ei, a spus hotărât stăreții Agafia Gherghel să comunice tuturor, că botezul s'a născut în Botoșani și că dânsa a fost fată la toată, care s'a oficiat la biserica Uspenia.

Eminescu

N. Ciurescu, fost elev al lui Maiorescu, prinzând această mărturisire, a cerceat un „Registru pentru naștere și botez pe anul 1850”.

Acest registru, pe care l-am văzut eu însu-mi zilele acestea, cuprinde pe pagina I-a, cinci nume de născuți și botezați. La No. 3 e trecut Mihail Eminescu.

Capul-formular al registrului e tipărit, restul manuscris; totul cu scrierea chirlică a epocii. Se știe că la 1850, nu erau ofiții speciale de stare civilă. Mitricile de naștere și botez erau ținute de parohii bisericilor — în unele localități singurele persoane care știau să scrie.

Iată, în transcriere modernă, reproducerea fidelă a documentului:

I Registru pentru naștere și botez pe anul 1850

Nr. în gitoriu	Data Nașterii		Data Botezului		Sexul	Numele carele sau dat la botez	Numele și Prenumele, stăruș sau deservitorii părinților	Poziția sau stăruș, unde sau născut pruncul	Numele și Prenumele Na-tății sau a Naștel	Iscolitorie: a Preotului, a Naștel și a părinților
	Ziua	Luna	Ziua	Luna						
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
15										
16										
17										
18										
19										
20										
21										
22										
23										
24										
25										
26										
27										
28										
29										
30										
31										
32										
33										
34										
35										
36										
37										
38										
39										
40										
41										
42										
43										
44										
45										
46										
47										
48										
49	Mihail Eminescu	1871	1849	Decembrie	10	Botoșani				
50										

Deci documentul există și e cunoscut de mult. Despre el a scris pe larg d. Corneliu Botez în revista *Ateneul* din Botoșani (Feb. 1904) și în volumul *Omagiul lui Mihail Eminescu* (1909).

În el se vede clar: S'a născut la 15 Ianuarie 1850 în orașul Botoșani; s'a botezat după 6 zile la biserica Uspenia.

Cu aceste date, evenimentele se reconstituiesc perfect: Raluca Iminovici, din spirit de prevedere, sau surprinsă în Botoșani, naște pruncul în casa mamei sale Paraschiva Vasile Iurașcu (soră cu maica Fevronia). Copilul îmbolnăvindu-se, ori fiind debil — după cum se obișnuiește și azi în Moldova — a fost botezat grabnic.

A crede că pruncul s'a născut în Ipotești și că a fost adus la Botoșani în toată iernii, cale de 10 km., când era numai de 6 zile, spre a fi botezat, este exclus. În acest scurt timp, mama copilului, de-abia ar fi putut părăsi patul; în nici un caz n'ar fi putut face o călătorie grea, pentru starea ei, ca să fie fată la botez.

E curios însă că s'au găsit oameni, cari deși puși în fața unui act autentic și oficial, totuși stăruie în credința că Eminescu s'a născut la Ipotești. Pe ce se bazează această credință?

Unii se rează pe o însemnare a lui Gheorghe Iminovici, găsită într-o psaltire veche. Unde este cea psaltire? Cine a văzut-o? Cum sună cea însemnare? Și, dacă psaltirea există în adevăr, cine garantează exactitatea însemnărilor unui om, care a avut 10 copii, scrise poate multă vreme după nașterea pruncului?

E foarte probabil că Eminescu, fiind născut și botezat în Botoșani — cu evenimentele nașterii și botezului în loc străin — s'a neglijat însemnarea la timp psaltirea familiei, care era în Ipotești. Abia la nașterea unuia din ceilalți copii ce au urmat: Vasile, Maria, Aglaia sau Henrieta, s'a observat lipsa și atunci s'a completat pe dibutele, cu aproximație. Așa se explică de ce au greșit și ziua nașterii, punând-o la 20 Decembrie 1849.

Alții spun că însuși Eminescu ar fi scris într-un registru al *Junimii*, că e născut în Ipotești, la 20 Decembrie 1849.

Cunosce acel registru, fiind reprodus în broșura „La centenarul lui V. Alexandri” de Sever Zotta, pag. 89. Poartă titlul „Albumul societății Junimea”. La No. 49 e trecut M. Eminescu.

Iată reproducerea exactă, a rândului care se referă la Eminescu:

Nr.	Numele și Prenumele	Anul intrării în societate	Data nașterii			Locul
			Anul	Luna	Ziua	
46						
47						
48						
49	Mihail Eminescu	1871	1849	Decembrie	10	Botoșani
50						

Deci Botoșani, nu Ipotești. Data e cea greșită din psaltire. Credința mea e că, în psaltire, ori e trecut locul de naștere Botoșani, ori nu e precizat de fel. Deci încă o dată: unde este cea psaltire? Cum e redactată însemnarea?

Se va găsi, ori nu se va găsi psaltirea, pentru noi rămâne actul oficial de naștere și botez întocmit de Iconomul Ioan Stamate; rămâne mărturia mamei Fevronia, care a luat parte la botez; rămâne declarația scrisă a preotului Dumitru Stamate, prin care se adevărește că a slujit la botez, ca diacon; rămâne un pasaj din scrisoarea dela 10 Iunie 1888 a Henrietei, sora poetului, care se plânge că Mihail „a părăsit orașul natal cu atâta ușurință”.

Titlu Maiorescu este primul care a răspândit versiunea greșită. În prima ediție a poeziilor lui Eminescu (1887) el scrie că s'a născut la 20 Decembrie 1849 la Ipotești. Din această cauză, chiar pe socul bustului din Botoșani, data nașterii e săpată greșit.

După el s'au luat biografii de mai târziu. Totuși, Maiorescu și-a îndreptat greșeala, deoarece, în *Critice* vol. III din 1908 p. 133, recunoaște că Eminescu e născut în Botoșani.

Cine mai susține azi versiunea Ipotești, dovedește că nu e în curent cu cele ce s'au scris în această prea mult desbătută chestiune.

Prin urmare: Redactorul Paginii Literare a „Universului” poate fi liniștit. Academia și Ministerul Artelor să nu se mai deranjeze. Chestiunea e transată definitiv.

Îmi pare rău că, până la publicarea monografiei orașului Botoșani, nu pot da documentul în facsimil. Posed însă, la *Muzeul N. Iorga* din Botoșani, o splendidă reproducere fotografică a acestui document, pe care o poate examina oricine.

CONSTANTIN IORDACHESCU

Atragem atenția cititorilor noștri că d. Lucian Blaga, își începe cu articolul publicat în numărul acesta o nouă serie, care ar putea purta titlul comun de „Paralelism istoric”. Articolele se pot citi separat, formând fiecare un întreg. Citirea pe rând a seriei înlesnește totuși înțelegerea gândului central din care se desprind.

O operă asupra lui Lenin

Gloria lui Lenin n'a dispărut odată cu el. Sau cel puțin moștenitorii și prietenii lui și-au luat sarcina să-i întretină cu pioșie cultul gloriei.

Au creat de curând un fond... de douăzeci de milioane de franci, destinat unei opere, menită a contribui la propagandă în favoarea bolșevismului.

Opera a fost distribuită în cele patru colțuri ale lumii. Ea e compusă dintr-o scriere a d-nei Krupskaya, văduva lui Lenin, un volum de Staline, unul de Zinovief, un altul de Prechrajensky. Se spune de asemenea, că și

Trotsky lucrează la o „biografie monumentală” a lui Lenin.

Starea sănătății lui Trotsky întârzie apariția biografiei, care va cuprinde mai multe volume. Bine înțelese toate informațiile și documentele furnizate de aceste țări, trebuiesc primite sub beneficiu de inventar. Este interesantă însă tendința acestor biografi, de a „umaniza” figura marelui lor amic. Legenda însă nu lipsește. Figura

Lenin

lui Lenin apare în mijlocul unui Olimp roșu, insensibil, și indiferentă sentimentelor zbuciumate din jurul lui.

Parcă ascultând cu toții un cuvânt de ordine, biografii, încearcă să-l scoată din măsura comună.

D-na Krupskaya, în mare măsură de a vorbi de Lenin, se ridică împotriva legendei că Vladimir Ilici, încerca asupra poporului sistemul său așa cum își încerca Cleopatra serpii pe pielea sclavilor ei. Din potrivă, afirmă ea, Vladimir Ilici, nu era un „ascet fără inimă”, așa cum se pretinde. El iubia viața și stia s'o aprecieze în ce avea bun. La rândul lui Iaroslavsky crede a fi găsit taina prestigiului lui Lenin în faptul că isbutise a cumula „calitățile unui mare șef cu simplitatea omului comun”.

Pe acest om comun îl analizează și Staline în volumul lui.

Zinovief ca și d-na Krupskaya, pretinde că Lenin iubea poporul cu pasiune. La Londra, Paris, Munich, frecventa cartierele populare, observa viața celor de jos și se interesa de ce fac și gândesc ei. D-na Krupskaya afirmă de asemenea că „Lenin adora natura”; iar Zinovief spunea că era om vesel și prieten nepretutit: „Cum e-seam din oraș, spune Zinovief, Vladimir Ilici, era cel dintâi care începea să cânte. Vara umbla pe bicicletă, iarna patina. Adora excursiile, și prin păduri de câte ori dădea de vreu răușor se desbrăca și se arunca în apă”.

Cu aceste idilice amintiri se încheie biografia asupra lui Lenin.

„Mia Madre” de Marino Moretti

Critica literară străină a socotit literatura italiană, ca trecând printr'o epocă de desordine și chiar imoralitate. Sub pretextul de a glorifica energia, s'a imputat că literatura italiană a celebrat orgoliul și a preconizat violența.

Marinetti și d'Annunzio au fost cei vizați în primul rând de această imputare a critice.

Sub acest aspect însă, aceiași critică înregistrează, cu multă satisfacție o îndreptare ivită din rândurile tinerei literaturi italiene.

Mario Puccini, apreciat critic literar italian, remarcă că el însuși această îndreptare a literaturii italiene și în prefața pe care e scrisă cărții lui Moretti spune: „Ca și bolnavii, cari, după ce au încercat diferite potțiuni, revin la apa curată de fântână, tot astfel revenim la mila și la bunătate, chiar în artă, după multe și orgolioase rătăcirii”.

Originalitatea ultimei cărți a lui Mario Moretti o formează esențialmente căldura cu care sunt exprimate sentimentele.

Romanul este intitulat „Mia Madre” (Mama mea) și este povestea foarte simplă a raporturilor înfinit de tandre ale romancierului cu bătrâna și buna lui mamă.

Unii au imputat autorului celebrilor Puri di cuore și Voce di Dio, că relevă publicului un tablou prea intim, că desvâlne sentimentele unei uniuni sufleteste prea intime și personale.

Publicul, în general, îi place să pătrundă în viața privată a oamenilor celebri, dar impută în același timp autorului că se desvâlne cu prea multă complăcintă.

Imputarea făcută lui Moretti e însă deplasată. E atâta simplitate, atâta sinceritate în tabloul pe care l-a făcut asupra vieții lui. Bătrânei lui mama l-a făcut un portret într'adevăr mișcător. Este un adevărat miracol de tandrețe, de adorație și atâta noblețe în sentimentul pe care autorul îl arată față de ființa venerată.

Romancierul povestește viața mamei lui, și dragostea ei pentru fiul ei. Amintirile sunt stropite de lacrimi. O tristețe de nedescris învalve paginile aceste consacrate totuși unor istorioare, în fond amuzante.

D-na Moretti, mama autorului a fost, mult timp, directoroa Școlaei Cosenatico. Acolo a învățat și autorul, mai mult pe genunchii mamei, decât pe băncile școlaei.

A fost în urmă elevul multor măestri iscușiți, dar singurul lui profesor adevărat a rămas totdeauna mama lui. Ea l-a apărut împotriva tuturor și mai ales, a tatălui lui, care îi destinase pentru viitor, cariera de farmacist.

Era un monument de bunătate și de afecțiune această mamă, care mai târziu n'a avut altă bucurie, decât să privească, în vitrinele librărilor, volumele scumpului ei fiu.

Din nefericire idila n'a ținut mult. Suferind de plămâni, bătrâna s'a stins, în culmea tandreței ce o avea încă pentru fiul ei ajuns celebru. Paginile în care Moretti povestește moartea mamei lui, în mijlocul imensei lui sfârșiri de suflet, atinge tragicul.

El încununează deim romanul, destul de dureros, dar

plin de sentimente generoase, pure și înalte. Idealismul italian, are astfel în Marius Moretti, mai mult de cât o nădejde, o realitate care îi face cinste.

MARUNTE:

— Casele Naționale își încep sezoanelle culturale, seria de primăvară, la data de 18 Februarie a. c. Seria sezoanelor va fi deschisă printr'un festival artistic ce se va da în sala Ateneului Român.

— Deschiderea expoziției *I. Teodorescu-Sion*, va avea loc Duminică 1 Februarie ora 11, la „Cartea Românească”.

— A murit la Praga scriitorul *Emil Prochaska* — directorul publicației periodice „Moderni Răvne”.

— La 1 Aprilie 1925 va avea loc deschiderea solemnă a cursurilor Universității ebraice din Jerusalem. Și-au anunțat participarea la această mare sărbătoare: Lordul Balfour, dr. Chades, etc...

— Anul acesta, marele „Premiu literar al Algeriei”, pe care juriul instituit de guvernul general algerian îi oferă în fiecare an unei lucrări franceze inspirate din Algeria, a fost dat d-lui Louis Lecoq pentru romanul său „Cinq dans ton oeil” care va apărea în curând.

— Teatrul maghiar din Cluj va reprezenta în curând comedia „Paiajenii” de d. A. de Herz.

— La 15 Februarie apare în București revista literară, critică și socială „Ritmul Vremii” sub conducerea unui grup de tinere talente.

— A apărut No. 3-4 din revista rămniceană „Machina” la care colaborează d-nii: Octavian Moșescu, George Baiculescu, Victor Dimitriu, N. Protopopescu, G. Lazăr-Demetrescu, I. Măgărdiceanu, Th. Zernoveanu și Virgil Soțirescu.

— Ultimul număr din revista „Flamura” (Ianuarie 1925) aduce colaborarea d-lor *M. Dragonirescu*: Ibsen și critica noastră; *Horia Furtună*: Numele florilor; *T. Ulmu*: Către Leuconoe (Horaști); *Al. Lascarov-Moldoveanu*: Cameleonul; *Radu Gyr*: Toamnă oltenescă; *N. I. Herescu*: Către Torquatus (Horaști); *T. Ulmu*: Humorul lui Hogar; *T. N. Păunțan*: Puțul cu plopi; *Dealuri, răpe*; *Radu Bardeș*: Trandafirul roșu (Li-Tai-Po); *Adrian Pascu*: Om cinsit; *N. I. Herescu*: Ad amicos; *Gr. Văla*: Involburări de toamnă. În rest: rubrica săptămânală: *Horia Igiroșanu*, *Radu Gyr*, etc...

— La Teatrul Popular se repetă „Comedia incurcăturilor” de Shakespeare cu A. Pop-Marțian și Lulu Cruceanu în rolurile principale.

— În afară de cursurile regulate și conferințele de fabrici ce Universitatea Populară ține zilnic în Capitală, ea a organizat pentru populația cartierelor mărginașe un *ciclu de conferințe și concerte religioase*.

Primele 4 conferințe vor fi ținute de *Preotul scriitor Gala Galaction*, misionarul sfântei Mitropolii în ordinea de mai jos și având următoarele subiecte în sala „Locomotiva”, Calea Griviței No. 215:

Joi 29 Ianuarie *Cristos între gloate*;
Joi 5 Februarie *Cristos între preteni*;
Joi 12 Februarie *Cristos și cei săraci*;
Joi 19 Februarie *Cristos și cei bogăți*.

Corul Bisericii Amza, sub conducerea d-lui Stoicescu va executa diferite concerte religioase.

— A apărut No. 3 din „Foaia pentru Popor” la care scriu d-nii I. Dongoroz și Al. P. Telega.

— Ultimul număr din „Săptămâna literară” dela Plocești aduce colaborarea d-lor St. V. Ionescu, Dem. Bassarabeanu, Const. Goran și Petrescu-Vrancea.

CITIȚI ȘI RASPÂNDIȚI

Almanachul Școlarilor

Pe anul 1925

UN ELEGANT VOLUM

CU COPERTA FRUMOS ILUSTRATA
CARE NU TREBUE SĂ LIPSEASCA NICI
UNUI ȘCOLAR

Prețul Lei 20

Clasicismul proletariului:

Panaft Istrati

de H. SANIELEVICI

Prețul Lei 30

Din Viața Universitară

AMINTIRI

de G. T. POPA